

蒙 汉、汉 蒙 对 照

政治经济学词汇集

УЛС ТӨРИЙН ЭДИЙН ЗАСГИЙН УХААНЫ
ҮГСИЙН ТОЛЬ

陈 乃 雄 编

内蒙古大学蒙古研究所

些汉、汉些对照

政治经济学词汇集

陈乃雄 编

内蒙古大学蒙古研究所

• 1978 •

前 言

七〇年前后，作为一种业余的爱好，我阅读了一些些古人民共和国出版的政治经济学著作，顺便摘录其中有关词语，对照汉文，互相注译。事后，我把积累的卡片大致整理一下，编出收词各近万条的《汉些对照政治经济学词汇集》和《些汉对照政治经济学词汇集》。为了提供学习、研究些古人民共和国语文者参考、使用，前者于1974年由内些古大学斯拉夫化些文班打印成册，后者于1976年由辽宁外语专科学校俄语系打印成册。由于印数都只有几十份，所以很快就发完了。这段时间里，不少单位和个人因工作需要，向我索取这个材料，我除了遗憾地回答已无存书而外，没有别的办法。现在，在内些古大学些古研究所的大力支持下，这个材料被合订铅印出版。发排前，我通读了一遍旧稿，并作了少许增删。尽管这样，一定还会有不少缺点，甚至错误，希望读者批评指出，以便将来改正。

陈 乃 宏

一九七七年冬

凡 例

一、本词汇集分为些汉对照和汉些对照两个部分。些汉对照部分的些文词目按些语斯拉夫字母音序排列；汉些对照部分的汉文词目按汉语拉丁拼音方案字母顺序排列。

二、在选词和译文方面，以实用的原则为主，不生造，不杜撰，不为了强求全百、系统，随便创、译，有些词语虽然不一定是政治经济学的专门术语，但属有关政治经济学的著作中所常见者，酌情选收。有些过去用过，现在已经淘汰的词，为了便于读者参考，仍予收录。如：Хүн бүрээс чадлынх нь хирээр, хүн бүрд хэрэгцээнийх нь хирээр（各尽所能，各取所需）等。

三、目前些文中政治经济学术语极不统一。尽管有1970年的《俄些术语词典》出版，但该书本身在所收有关政治经济学方面的词语上存在着前后矛盾互不统一等情况，事实上起不了规范的作用。本词汇集的目的是向读者提供参考资料，没有为些古人民共和国统一政治经济学术语的任务，因此对于表示同一概念的不同些文术语，一般兼收并蓄，不擅自删改或偏废。

四、某些些文词语，在书写方面很不统一。对此，根据1966年些古人民共和国国家出版事务委员会出版的《些语简

明解释词典》作了一些规范。如：《政治经济学教科书》中的 **монополия**, **үндэсний**, 《俄术语词典》中的 **мэргэжил**, **хуваарьлах** 等, 在本词汇集中根据《术语简明解释词典》分别按 **монополи** (垄断), **үндэсний** (民族的), **мэргэжил** (专业), **хувиарлах** (分配) 等形式书写。《术语简明解释词典》中也有不同写法均列词目的词, 本词汇集中兼收。如: **нуус**, **нууз** (公司); **гааль**, **гайль** (关税); **баз**, **бааз** (基地)。

五、一个词目有几种译文时, 译文之间用分号隔开。译文大同小异者, 小异的下分用“~”号带起放在括弧里, 表示括弧里的下分可以同括弧前一个词互换。如:

民族资产阶级 **үндэстний** (~**үндэсний**) **хөрөнгөтөн** (~**хөрөнгөтнүүд**)

外汇基金 **валютын хөмрөг** (~**фонд**)

一种译文仅比另一种译文多一两个词的话, 把这一两个词用括弧括起, 表示括弧里的下分是可以省略的。如:

地方税 **орон нутгийн(албан)татвар**

国有化工业 **улсын мэдлийн болгосон(аж)**
үйлдвэр

必要的说明, 用括弧括起, 置于译文的末了。如:

давхраа 阶层 (本词同**давхарга**常有混用现象)

давхарга 上层建筑 (本词同**давхраа**常有混用现象)

目 次

前 言

凡 例

第一节分：些汉对照政治经济学词汇

第二节分：汉些对照政治经济学词汇

А

А хэсгийн аж үйлдвэр

甲类工业

А хэсгийн үйлдвэр

= А хэсгийн аж
үйлдвэр

абсолют

绝对的；极端的

абсолютизм

专制政体；独裁政
治；绝对主义

авагч

持有者；买主

авалцав

连贯；联系；逻辑性

авах

拿；买；取得

авалцамтгай

易燃的

авангард

先锋队

авиан

航空；航空业

авлага

债权

авлига

赃；贿赂

авлигач шунахай

贪得无厌的

авсаар

轻便的

авсаарга

轻便的

аврага гом

大型的；巨型的

аврага том үйлдвэрийн газар

巨型企业

авс

棺材

австрийн сургаал

奥地利学派

авсчин

棺材匠

авто	自动的；汽车
авто ба ерцийн тээвэр	汽车及兽力车运轨
авто дохио	自动仪号；自动仪号设备
авто ертөө	汽车站
авто цуваа	汽车队
автобус	公共汽车
автогараш	汽车库；停车场
автомат	自动的
автомат жолоодлого	自动化操纵
автомат зогсоолго	自动停车装置
автомат зохицуулагч	自动调节器
автомат тоног төхөөрөмж	自动化设备
автомат тоноглол	自动化设备
автомат тормоз	自动制动器
автомат тохируулга	自动调査
автомат угсраа	自动挂勾
автомат хяналт	自动控制
автомат шугам	自动作业线
автоматчилах	自动化
автоматчилсан	自动化的
автоматчилсан үйлдвэрийн газар	自动化企业
автоматчилсан шугам	= автомат шугам
автомашин	汽车
автомашинны аж үйлдвэр	汽车工业
автомашинны үйлдвэр	汽车制造厂

автомеханикч

自动机械师；自动
机械工人；自动
机械专家

автомобилийн тээвэр

汽车运轨（业）

автомобиль

汽车

автономи

自治

автономийн үе

自治时期

автономит

自治的

автономит засаг

自治政府

агаарын баз

航空基地

агаарын тээвэр

航空运轨（业）

агаарын хүчин

空军

агаарын цэргийн баз

空军基地

агаарын цэргийн хүч

空军力量

агаарын цэрэг

空军

агаарын шуудан

空邮

агнуур

狩猎

агнуурын аж ахуй

狩猎经济

агнуурын ажил

狩猎业

агнуурын бүдүүлэг аж ахуй

原始的狩猎经济

агрегат

联合机；联动机

агроном

农艺（学）

агрономч

农艺师

агрономын боловсрол

农艺教育

агрономын тохирсон хугацаа

农时

агрономын шинжлэх ухаан

= хөдөө аж ахуйн

шинжлэх у-

хаан

= хөдөө аж а-

хуйн техник

агротехник

агротехникийн ба хөсөг багаж

хөлслөх станц

агротехникийн хэмжээ

агротехникч

агууламж

агуулах газар

агуулга

агуулгын газар

адгуусан амьтан

адгуусан амьтны ертөнц

адил тэгш хөдөлмөрт адил тэгш

цалин олгох

адилтан харьцуулсан үнэ

адилгах үйлдэхүүн

адилхан хөдөлмөр хийгээд

адилхан цалин авах

адилхан хувааж авцгаах

адрес

адуу өсгөх явдал

адуу үржүүлэг

адууны аж ахуй

农业技术推广站

农作水平

农业技术人员

库存

仓库

内容

= агуулах газар

动物

动物界

同工同酬

可比价格；比较价格

可比产品

同工同酬

平均分配

地址；通讯地址

饲马业

饲马业

饲马业

аж	生活；生存；经济
аж амьдрал	物质生活；物质福利
аж амьдралын байдал	物质生活；物质福利
аж амьдралын нөхцөл	物质生活条件
аж ахуй	经济；农场；田庄；经营
“аж ахуй ардчиллын” тухай онол	“经济民主”论
аж ахуй-зохион байгуулалтын ажил	经济组织工作
аж ахуй-зохион байгуулалтын ажиллагаа	经济组织活动
аж ахуйг хөтлөх арга	— аж ахуйг эрхлөх арга
аж ахуйг цэрэгжүүлэх	经济军事化
аж ахуйг эрхлөх арга	经营方法
аж ахуйн ажиллагаа	经济职能
аж ахуйн ажилтан	经济工作人员
аж ахуйн амьдрал	经济生活
аж ахуйн аппарат	经济机构
аж ахуйн ач холбогдол	经济意义
аж ахуйн байгуулалт	经济建设
аж ахуйн байгуулалтын тодорхой хэлбэр	经济建设的具体形式
аж ахуйн байгууллага	经济组织；经济机

аж ахуйн биеэ даасан байдал	构 经济独立性
аж ахуйн бодлого	经济政策
аж ахуйн гэрээ	经济合同
аж ахуйн зорилт	经济任务
аж ахуйн зүй есны хууль	经济的自然规律
аж ахуйн зүйл	经济对象；经营对象
аж ахуйн капитализмын өмнөх хэл- бэр	资本主义前的经济形式
аж ахуйн капиталист систем	资本主义经济体系
аж ахуйн капиталист хэлбэр	资本主义经济形式
аж ахуйн маяг	经济类型
аж ахуйн мэрэгжилтэн	经济专家
аж ахуйн нөхцөл	经济条件
аж ахуйн нэгж	经济单位
аж ахуйн салаа мөчир	经济部门
аж ахуйн санаачлага	经济主动性
аж ахуйн систем	经济体系
аж ахуйн социалист систем	社会主义经济体系
аж ахуйн социалист хэлбэр	社会主义经济形式
аж ахуйн тооцоо	经济核标
аж ахуйн тооцооны систем	经济核标制
аж ахуйн тооцоотой бригад	经济核标制工作班
аж ахуйн төлөвлөгөө	经济计划
аж ахуйн төлөвлөгөөт социалист	

систем	社会主义计划经济 体系
аж ахуйн удирдагч	经济领导者
аж ахуйн удирдлага	经济领导
аж ахуйн удирдлага дахь ардчил- сан төвлөн удирдах ёс	经济管理的民主集 中制
аж ахуйн удирдлагын практик	经济领导实践
аж ахуйн үзэгдэл	经济现象
аж ахуйн үндсэн салаа мөчир	主要经济部门
аж ахуйн хамтын ажиллагаа	经济合作
аж ахуйн харилцаа	经济关系
аж ахуйн хувиа аргацаасан хэлбэр	自然经济形式
аж ахуйн хэлбэр	经济形式
аж ахуйн хэрэг	经济事务
аж ахуйн цогц	经济机体
аж ахуйнхан	经济工作者
аж ахуйч	经济的，经济工作 者
аж байдал	福利；物质生活
аж төрөх	生活；生存
аж үйлдвэр	工业
аж үйлдвэр газар тариалангийн орон	工农业国
аж үйлдвэржүүлэлт	工业化
аж үйлдвэржүүлэх	工业化
аж үйлдвэрийн ангийн дүн	工业利润总额

аж үйлдвэрийн ашиг	工业利润
аж үйлдвэрийн баз	工业基地
аж үйлдвэрийн бараа	工业品
аж үйлдвэрийн бүртгэл зүй	工业统计学
аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн	工业品
аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний өө- рийн өртөг	工业品成本
аж үйлдвэрийн газрын үйлдвэрлэ- лийн бүтэц	工业企业的生产结 构
аж үйлдвэрийн капитал	产业资本
аж үйлдвэрийн комбинат	工业联合制造厂； 联合工厂
аж үйлдвэрийн үйлдвэрлэх нийт бүтээгдэхүүний хэмжээ	工业总产量
аж үйлдвэрийн үйлдэхүүн	工业品
аж үйлдвэрийн эдлэл	工业品
аж үйлдвэрийн эдлэхүүн	工业品
аж үйлдвэрийн эргэлт	产业革命
ажил	工作；作业；行 业；活计；劳动
ажил таслах	旷工
ажил хаялт	罢工
ажил хаях	罢工
ажил хаях хөдөлгөөн	罢工运动
ажил хийх чадвар	劳动能力；工作能 力

ажил хэргийн чанартай холбоо	事务联系
ажил явдал	事情
ажилгүйдэл	失业
ажилгүйдэх	失业
ажилгүйдэх явдал	失业现象
ажилгүйчүүд	失业者
ажилгүйчүүд, хагас ажилгүйчүү-	
дийн асар их арми	失业和半失业大军
ажилгүйчүүдийн арми	失业军, 失业大军
ажилгүйчүүдийн бэлтгэл арми	失业后备军
ажилгүйчүүдийн эгнээ	失业队伍
ажилд саад учруулах	怠工
ажиллагаа	活动; 行动; 职能; 业务; 操作
ажиллагаанд ороогүй капитал	不起作用的资本
ажиллагааны дотоод журам	内务管理规则
ажиллагааны зүйл болох капитал	作为职能的资本
ажиллагааны зүйл болох капита-	作为财产的资本和
лаас өмч болох капитал тусгаар-	作为职能的资本
лах явдал	的分离
ажиллагааны хүрээ	业务范围
ажиллагч	活动者; 工作者
ажиллагч капиталист	职能资本家
ажилладаг ажилчин	= ажилтай а-
	жилчин
ажилладаггүй хүмүүс	非劳动者

ажиллаж байгаа ажилтны тоо	在业人数
ажилласан нэгж цаг	单位工时
ажиллах	工作；劳动
ажиллах бэлтгэл хүчин	后备劳动力
ажиллах нас	劳动年令
ажиллах норм	工作定额
ажиллах рент	劳役地租
ажиллах хүчин	劳动力
ажиллах хүчин гэдэг таваар	劳动力商品
ажиллах хүчин илүүдэх	劳动力过剩
ажиллах хүчний баланс	劳动力平衡表
ажиллах хүчний өртгийн хууль	劳动力价值的规律
ажиллах хүчний өртөг	劳动力价值
ажиллах хүчний тогтворгүй байдал	劳动力的流动性
ажиллах хүчний үнэ	劳动力的价格
ажиллах хүчнийг нөхөн үйлдвэрлэх	劳动力的再生产
ажиллах хүчнээ худалдах	出卖劳动力
ажиллах чадвар	工作能力
ажиллуулах автоматчилага	操纵自动化
ажилтай ажилчин	在业工人
ажилтай болох	就业
ажилтан	工作者；工作人员；职员
ажилчдын байгууллага	工人组织

ажилчин	工人
ажилчин анги	工人阶级
ажилчин анги гуйланч болох	工人阶级贫困化
ажилчин анги, тариачдын холбоо	工农联盟
ажилчин анги, тариачид хоёрын холбоо	= ажилчин ан- ги, тариачдын холбоо
ажилчин анги, тариачин хоёрын холбоо	= ажилчин ан- ги, тариачдын холбоо
ажилчин ангийн диктатур	工人阶级专政
ажилчин ангийн үзэл сурталч	工人阶级思想家
ажилчин ангийн хөдөлгөөн	= ажилчны хө- дөлгөөн
ажилчин аристократ	工人贵族
ажилчин-тариачны социалист төр	工农社会主义国家
ажилчны дээд хэсэг	工人阶级上层分子
ажилчны нам	工人党
ажилчны хөдөлгөөн	工人运动
ажилчны хөдөлмөр	工人劳动
ажилчны хяналт	工人监督
ажилчны язгууртан	工人贵族
ажилчныг хөлслөх	雇佣工人
ажлыг санаатай саатуулах	怠工
ажлын арга	工作方法
ажлын лундаж цаг	平均劳动时间